

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 33/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi ajoneuvoverolain 11 ja 69 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä lokakuuta 2004 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi ajoneuvoverolain 11 ja 69 §:n muuttamisesta (HE 190/2004 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Heikki Kuitunen, valtiovarainministeriö

- liikenneneuvos Kari Saari, liikenne- ja viestintäministeriö
- tullilylitarkastaja Leena Niinikoski, Tullihallitus
- yksikönpäällikkö Markku Kärkkäinen, Ajoneuvohallintokeskus AKE
- toimitusjohtaja Pentti Rantala, Autoalan Keskusliitto ry
- puheenjohtaja Risto Tuori, Autoliitto
- toimitusjohtaja Pekka Puputti, Autotuojat ry
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Kirjallisen lausunnon on toimittanut Suomen Yrittäjät ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvoverolakia. Lakia ehdotetaan täydennettäväksi kaksikäyttöauton määritelmällä. Ajoneuvoverotuksessa kaksikäyttöauton määritelmä tarkentaa

henkilöauton tapaan käytettävien autojen käyttövoimaveron määrää koskevia säännöksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on selvittää ajoneuvoverolaissa käytössä jo oleva kaksikäyttöauton käsite määrittelemällä se lais-

sa. Näin voidaan varmistaa se, että paketti-
autoiksi rekisteröityjä, mutta käyttömahdolli-
suuksiltaan lähinnä henkilöautoihin rinnastuvia
autoja verotettaisiin vuotuisessa ajoneuvovero-
tuksessa kuten henkilöautoja. Verotusmenette-
lyssä palattaisiin näin pääosin vuoden 2003 lop-
puun noudatettuun käytäntöön.

Hallitus on pitänyt muutosta perusteltuna, jot-
ta samanlaisia ajoneuvoja verotettaisiin yhtäläi-
sin perusteita siitä riippumatta, mihin ajoneuvo-
luokkaan ne on rekisteröity. Dieselkäyttöisten
henkilöautojen pakettiautoja korkeampaa käyt-
tövoimaveroa ei voitaisi siten enää kiertää pit-
kälti vapaavalintaisin perusteita. Kuten hallituk-
sen esityksestä ilmenee, kaksikäyttöauton omis-
taja voi nykyään vaikuttaa itse varsin vapaasti
siihen, rekisteröidäänkö auto henkilö- vai paketti-
autoksi.

Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena, jotta
henkilö- ja tavarankuljetusautot voidaan erotel-
la verotuksessa mahdollisimman selkeästi. Näin
voidaan varmistua siitä, että tavarankuljetuk-
seen tarkoitettujen pakettiautojen henkilöautoja
kevyempi verotus kohdistuu niin kuin laissa alun
perin on tarkoitettu.

Muutos on perusteltu myös kansalaisten yh-
denvertaisen kohtelun takaamiseksi. Valiokun-
nan saaman selvityksen mukaan ajoneuvolain-
säädannössä vuoden 2003 alusta voimaantulleet
muutokset ovat aiheuttaneet ajoneuvoverotuk-
sessa epätervettä keinottelua. Muutoksen aiheel-
lisuutta kuvaa mm. se, että ajoneuvorekisteriin
ilmoitettiin muutamassa kuukaudessa viime ke-
vään aikana noin 8 000 muutosta henkilöautosta
kaksikäyttöautoksi. Kaikkiaan muutettuja auto-
ja on tällä hetkellä rekisterissä noin 20 000.
Suuntaus jatkuisi valiokunnan käsityksen mu-
kaan väistämättä vuosittaisen veroedun vuoksi,
ellei asiaan puututtaisi lainsäädäntöteite.

Kaksikäyttöauton määrittely

Kaksikäyttöautolla tarkoitetaan hallituksen esi-
tyksessä pakettiautoa, joka on varustettu kuljet-
tajan istuimen ja sen vieressä olevien istuinten
lisäksi muilla istuinpaikoilla tai niiden kiinni-
tykseen tarkoitetuilla laitteilla. Poikkeuksen
muodostaisivat kuitenkin ne pakettiautot, joissa

on ennen vuoden 1998 syyskuussa voimassa ol-
leiden tieliikennemääräysten mukaan hyväksyt-
tyjä istuimia. Myöskään autoverolain 24 §:n mu-
kaiset tilapäisistuimet eivät aiheuttaisi veron
kantamista henkilöautona.

Määrittelyn perusteena on selkeyden vaati-
mus; pakettiautojen ja kaksikäyttöautojen väli-
sen erottelun tulee olla järjestelmän toimivuun-
den ja verovelvollisten oikeusturvan kannalta
mahdollisimman selkeä. Hallituksen käsityksen
mukaan tämä rajanveto on yksinkertaisimmin
tehtävissä istuinpaikkojen perusteella.

Määrittelmä on samansisältöinen kuin laki-
ehdotuksen kanssa samaan aikaan annetussa hal-
lituksen esityksessä arvonlisäverolain 114 §:n
muuttamisesta (HE 189/2004 vp). Rajanvedon
selkeydellä on erityisen suuri merkitys arvon-
lisäverojärjestelmän vähennysrajoitusten vuok-
si.

Valiokunta puoltaa esitystä ja pitää johdon-
mukaisena sitä, että kaksikäyttöautot määritel-
lään ajoneuvoverotuksessa ja arvonlisäverotuk-
sessa samalla tavoin.

Valiokunta on tutkinut asian käsittelyn yhtey-
dessä myös mahdollisuutta rajata kaksikäyttö-
auton käsitteen ulkopuolelle sellaiset double
cab- tai pick up -tyyppiset ajoneuvot, joita käy-
tetään käytännössä vain työkäytössä. Se ei ole
kuitenkaan valiokunnan saaman selvityksen pe-
rusteella tässä yhteydessä mahdollista. Riittävä
peruste ei olisi esimerkiksi valmistajan luokitus,
koska se voi vaihdella eri maiden käytäntöjen ja
markkinoiden mukaan.

Myös ajoneuvolainsäädäntöä ohjaava yhtei-
sölainsäädäntö lähtee siitä, että valmistajan
asiana on pitkälti valita, mihin käyttöön eri ajo-
neuvot on tarkoitettu. Säännökset mahdollis-
tavat valmistajalle melko suuret valintamahdol-
lisuudet. Yksinomaan työkäyttöön tarkoitetu-
ja kaksikäyttöautoja ei voida siten erotella
markkinat kokonaisuutena huomioon ottaen riit-
tävän selkeästi.

Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan
työkäytössä olevien double cab- tai pick up -au-
tojen erottelemiseksi tarvittaisiin verotusta var-
ten esimerkiksi ajoneuvon kokoon tai mittoihin
liittyviä lisämäärittelyjä. Tällaisia täydentäviä

määrittelyjä on pyritty kehittämään pakettiautojen verotusta koskevien selvittelyjen yhteydessä, mutta työ on vielä kesken eikä käyttökelpoista ratkaisua ole ministeriön mukaan vielä esitettävissä.

Useimpiin rajauksiin liittyy yhteisö-oikeudellisia ongelmia, koska verotuksen syrjimättömyyttä sääntelevä perustamissopimuksen 90 artikla edellyttää, että kuluttajan kannalta samanlaisia tuotteita kohdellaan samalla tavalla. Tässä suhteessa raja henkilö- ja tavarankuljetusajoneuvojen välillä on määriteltävissä toisin kuin sekä henkilö- että tavarankuljetukseen tarkoitettujen eri kaksikäyttöautojen välillä. Esimerkiksi erottelu umpinaisen tai avoimen tavaratilan perusteella ei ole valtiovarainministeriön mukaan kestävä. Rajan vetäminen kaksikäyttöautojen sisällä voisi viedä lopulta pohjan koko nyt esitettävältä muutokselta.

Valtiovarainvaliokunta katsoo edellä esitetyn perusteella, ettei lakiin ole tarkoituksenmukaisesti sisällyttävä tässä vaiheessa muita määrittelyjä kuin hallituksen esityksessä. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että vireillä olevaa valmistelua kiirehditään niin, että ajoneuvojen verotuksellisia luokituksia (huoltoauto, matkailuauto, pakettiauto ym.) voidaan täsmentää tarpeellisilta osin. Siinä yhteydessä voitaisiin myös oikaista niitä ongelmia, jotka liittyvät työkäytössä oleviin double cab- ja pick up -tyyppisiin ajoneuvoihin. Valiokunta esittää asiaa koskevan lausuman hyväksymistä.

Voimaantulo

Tarkoituksena on hallituksen esityksen mukaan se, että kaikki kaksikäyttöautot verotetaan lain voimaantulon jälkeen henkilöauton veroperusteiden mukaan. Sillä seikalla, milloin ajoneuvo on muutettu tai milloin se on rekisteröity pakettiautoksi, ei olisi merkitystä vastaiseen verokohdeltuun. Jo toimitettuihin verotuksiin ei sen sijaan puuttuttaisi jälkikäteen. Vero ei olisi siten taannehtiva.

Valiokunta pitää hallituksen esityksessä olevaa linjausta perusteltuna. Valiokunta ei pidä

mahdollisena sitä vaihtoehtoa, jossa veroetu säilyisi pysyvästi niillä kaksikäyttöautoilla, joiden käyttövoimaveron määräytyminen vuosina 2003 ja/tai 2004 pakettiauton perusteiden mukaan. Se ei olisi perusteltua kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta eikä veron juokseva, vuotuinen luonne huomioon ottaen. Erityisasemaa ei voitaisi myöskään ylläpitää laajentamalla sitä kuluttajan kannalta vastaaviin tuontiajoneuvoihin. Sen vaikutukset saattaisivat puolestaan olla laajakantoiset niin fiskaalisesti kuin tavara- ja henkilökuljetusautojen välisen jaotteen selkeyden kannalta.

Valiokunta toteaa vielä selvyuden vuoksi, ettei kaksikäyttöauton määrittely vaikuta millään tavoin verovelvollisten mahdollisuuteen muuttaa pakettiautoksi rekisteröity henkilöauto ennalleen. Mikäli auto on valmistettu alunperin henkilöautoksi ja se on hyväksytty myöhemmin muutoksastuksessa pakettiautoksi, tilanne voidaan Ajoneuvohallintokeskuksen mukaan palauttaa muuttamalla ja muutoksastamalla auto rakenteeltaan alkuperäisen henkilöauton mukaiseksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

Tarkoituksena on edellä kerrotuin tavoin soveltaa lakia sen voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuvaan käyttövoimaveroon. Jo toimitettuihin verotuksiin ei siis puuttuttaisi jälkikäteen. Jotta tämä ilmenisi riittävän yksiselitteisesti voimaantulosäännöksestä, valiokunta ehdottaa, että säännöstä selkiinnytetään tältä osin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus) ja

että lisäksi hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotus

Laki

ajoneuvoverolain 11 ja 69 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2003 annetun ajoneuvoverolain (1281/2003) 11 §:n 2 momentti ja 69 §:n 2 momentti seuraavasti:

11 §
(Kuten HE)

69 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(1 mom. kuten HE)
Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuvaan käyttövoimaveroon.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ajoneuvojen verotuksellisen luokituksen aikaansaamiseksi. Tässä yhteydessä tulee tarkastella myös mahdollisuuksia rajata yksinomaisessa työkäytössä olevat double cab- tai pick up -tyyppiset ajoneuvot kaksikäyttöautojen määrittelyn ulkopuolelle.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Markku Rossi /kesk
vpj.	Matti Ahde /sd	Matti Saarinen /sd
jäs.	Christina Gestrin /r	Anni Sinnemäki /vihr
	Jyri Häkämies /kok	Irja Tulonen /kok
	Kyösti Karjula /kesk	Kari Uotila /vas
	Jari Koskinen /kok	Jukka Vihriälä /kesk
	Pekka Kuosmanen /kok	vjäs. Timo Kalli /kesk (osittain)
	Reijo Laitinen /sd	Bjarne Kallis /kd
	Mika Lintilä /kesk (osittain)	Eero Lämsä /kesk
	Iivo Polvi /vas	Maija Rask /sd.
	Virpa Puisto /sd (osittain)	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Perustelut

Double cab -pakettiautolla tarkoitetaan yleensä avoimella lavalla varustettua pakettiautoksi luokiteltavaa ajoneuvoa, jossa ohjaamotila on rakennettu siten, että siihen mahtuu kuljettajan istuimen taakse toinen istuinrivi. Tällaiset autot on usein rekisteröity viidelle henkilölle, mutta niitä ei allekirjoittajien mielestä ole syytä rinnastaa henkilöautoon eikä myöskään määritellä kaksikäyttöautoksi. Takaistuimella varustettuja Double cab -pakettiautoja ei voi rekisteröidä muuhun kuin N₁-luokkaan, sillä ne on valmistettu EU-direktiivin mukaisiksi N-luokan tavara-autoiksi eivätkä ne täytä M-luokan vaatimustenmukaisuutta. Autoja käsitellään koko EU:n alueella pakettiautoina. Eron tekeminen henkilöautoon on siis yksinkertaista. Nykylainsäädännöllä ei jälkikäteen voi pelkällä etuistuimella varustettuun N-luokan tai muuhunkaan autoon asentaa lisäistuinta, sillä niiden rakentaminen on direktiivien alaista toimintaa, jota voi tehdä vain autotehdas. N-luokkaan valmistettujen pakettiautojen erottelu on siis täysin aukotonta, eikä mahdollisuuksia keinotteluun jää.

Mikäli tällaisilta tavara-autoilta evätään alv-vähennysoikeus ja niille asetetaan henkilöauton tasoa oleva käyttövoimavero, niiden myynti todennäköisesti loppuu kokonaan. Double cab on täyden autoveron pakettiauto, josta kertyy valtiolle enemmän verotuloja kuin auton ostajan toisesta vaihtoehdosta, joka todennäköisimmin olisi alennetun autoveron pakettiauto. Toisaalta double cab -autojen markkinat ovat Suomessa vain noin 1 prosentti autojen kokonaisymyynnistä, joten niiden verottamisella ei ole valtion kannalta kovin suurta fiskaalista merkitystä. Sen sijaan auton todelliselle tarvitsijalle, joka tavallisesti on maanrakennusalan, metsäalan tai maatalousyrittäjä, auton hankinta on todelliseen tarpeeseen tehty raskas investointi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Laki

ajoneuvoverolain 11 ja 69 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2003 annetun ajoneuvoverolain (1281/2003) 11 §:n 2 momentti ja 69 §:n 2 momentti seuraavasti:

11 §

Käyttövoimavero

— — — — —
Erikoisautona rekisterissä olevan ajoneuvon vero on sama kuin akseliluvultaan vastaavan M- tai N-luokan ajoneuvon vero. Erikoisauton ajo-

neuvoluokka määrätään tarkemmin niiden ajoneuvojen luokituksesta annettujen säännösten mukaan, joita sovellettaisiin, jos ajoneuvon rekisteriin merkittyä luokkaa tarkistettaisiin verokauden alkaessa. Kaksikäyttöautona pidetään N₁-luokkaan kuuluvaa ajoneuvoa, joka on varustettu kuljettajan istuimen ja tämän vieressä olevien istuinten lisäksi muilla istuimilla tai niiden

kiinnitykseen tarkoitetuilla laitteilla, lukuun ottamatta autoverolain (1482/1994) 24 §:n mukaisia tilapäiseen käyttöön tarkoitettuja istuimia, tai ennen 30 päivää syyskuuta 1998 voimassa olleiden tieliikennesäännösten mukaisesti paketti-autoon hyväksytyjä istuimia. *Kaksikäyttöautoa koskevia säännöksiä ei sovelleta ajoneuvoon, jonka sen valmistaja on varustanut lisäistuimilla ja avoimella tavaratilalla tai joka on vastavasti rakennettu paketti-auton alustasta ja jossa ei käytetä muusta kuin pehmeästä materiaalista*

valmistettua tavaratilan katetta. Avoimen tavaratilan tulee olla pituudeltaan vähintään 1,3 metriä mitattuna autoverolain (1482/1994) 23 §:n 2 momentin mukaisesti.

69 §
(Kuten VaVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten VaVM)

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2004

Jyri Häkämies /kok
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Iivo Polvi /vas

Irja Tulonen /kok
Kari Uotila /vas
Bjarne Kallis /kd